

ภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธบูรณาการของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย

INTEGRATED BUDDHIST POLITICAL LEADERSHIP OF ADMINISTRATORS OF LOCAL GOVERNMENT ORGANIZATIONS IN LOEI PROVINCE

พระมหาอนนท์ ทิพย์สิงห์*, วชิรินทร์ ชาญศิลป์, สุมาลี บุญเรือง

Phramaha Anon Tipsing*, Vacharin Chansilp, Sumalee Boonrueang

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

*Corresponding Author E-mail: arnontipsing@gmail.com

Received April 30, 2026; Revised June 24, 2026; Accepted July 3, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย 2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย และ 3. นำเสนอภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธบูรณาการของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการที่เกี่ยวข้องหรือมีประสบการณ์โดยตรงเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 18 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา และการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง ที่อยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น ประจำปี 2568 ระดับจังหวัดเลย จำนวน 395 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ค่าความเชื่อมั่น 0.933 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา สถิติอนุมาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก 2. ปัจจัยแรงจูงใจทางการเมืองและหลักปาปณิกธรรมส่งผลในทางบวกต่อภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธบูรณาการของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 3. ภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธบูรณาการของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย ประกอบด้วย 1. จักขุมา ผู้นำมีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกล บริหารด้วยความโปร่งใส ยุติธรรม ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง และส่งเสริมคุณภาพชีวิตและความยั่งยืนของชุมชน 2. วิรูโร บริหารจัดการมีประสิทธิภาพ ใช้ข้อมูลและคุณธรรม วางแผนดี โปร่งใส ยึดประโยชน์ส่วนรวม และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม และ 3. นิสสยสัมปันโน มีมนุษยสัมพันธ์ดี สื่อสารสร้างสรรค์ รับฟัง แก้ปัญหาด้วยสติและเมตตา ส่งเสริมความร่วมมือและความสงบสุขในสังคม

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางการเมือง, พุทธบูรณาการ, ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

Objectives of this research article were: 1. study the political leadership of local administrative organization executives in Loei Province; 2. investigate the factors affecting the political leadership of local administrative organization executives in Loei Province; and

3. propose a Buddhist-integrated political leadership model for local administrative organization executives in Loei Province. This study employed a mixed-method research approach. The qualitative research involved 18 key informants who were academic experts or individuals with direct relevant experience. The research instrument was a structured interview form. The data were analyzed using descriptive content analysis. The quantitative research sample consisted of 395 eligible voters residing in the areas under the jurisdiction of Subdistrict Administrative Organizations with outstanding performance in 2025 at the provincial level in Loei Province. The research instrument was a questionnaire with a reliability coefficient of 0.933. The data were analyzed using descriptive statistics and inferential statistics.

The research findings revealed that: 1. The overall level of political leadership among local administrative organization executives in Loei Province was high. 2. Political motivation factors and the principles of Papanikadhamma positively influenced the Buddhist-integrated political leadership of local administrative organization executives in Loei Province, with statistical significance at the 0.01 level. 3. The Buddhist-integrated political leadership model of local administrative organization executives in Loei Province consists of three components: 1. Cakkhuma (Visionary Leadership): Leaders possess vision and foresight, manage with transparency and fairness, place citizens at the center, and promote quality of life and community sustainability. 2. Vidhuro (Competent Management): Leaders demonstrate effective administrative skills, utilize information and moral principles, engage in proper planning, maintain transparency, prioritize public interests, and encourage citizen participation and 3. Nissayasampanno (Good Human Relations): Leaders have strong interpersonal skills, communicate constructively, listen attentively, solve problems with mindfulness and compassion, and promote cooperation and social harmony.

Keywords: Political Leadership, Buddhist Integration, Local Administrative Organization Executive

บทนำ

ในประวัติศาสตร์การปกครองของประเทศไทย ระบบการบริหารท้องถิ่นได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญในการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน การมีผู้นำที่มีความรู้และความสามารถในการปกครองส่วนท้องถิ่นจึงถือเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ การกระจายอำนาจให้แก่ชุมชนท้องถิ่นสามารถช่วยให้การบริการประชาชนเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น จนเมื่อมีประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งถือเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญของการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น นอกจากในเรื่องของการกระจายอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบแล้วยังรวมถึงการรองรับสิทธิของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น การริเริ่มกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนทางตรงใหม่ ๆ เช่น การเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นโดยประชาชน และการถอดถอนผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่น เป็นต้น (ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร, 2545)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดเลย ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน และภาคีต่าง ๆ ในกระบวนการการพัฒนาท้องถิ่น รมรณรงค์ส่งเสริมให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการเมือง

การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมในการรักษาความสงบเรียบร้อยในท้องถิ่นสนับสนุนการพัฒนาประสิทธิภาพของผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น บุคลากรในหน่วยงานมีศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ราชการและการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ และตอบสนองตรงความต้องการของประชาชน สามารถปฏิบัติงานร่วมกับส่วนราชการทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น โดยยึดหลักธรรมาภิบาลของกิจการบ้านเมืองที่ดี คำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชน บรรลุผลงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรวจสอบได้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย การที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะจัดทำโครงการหรือกิจการใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการจัดบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นของตนจะต้องอยู่ภายใต้กรอบอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายบัญญัติให้อำนาจไว้ และต้องคำนึงถึงประโยชน์สุขของประชาชนความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า ในเชิงภารกิจ สำหรับภารกิจใดที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ดำเนินการได้เองอาจอุดหนุนงบประมาณให้หน่วยงานอื่นไปดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ และกำหนดไว้ในแผนพัฒนาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในการปฏิบัติงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นมาจากสาเหตุเนื่องจากการกิจอำนาจหน้าที่ที่กว้าง การปฏิบัติงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเกี่ยวข้องและสานสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นเป็นจำนวนมาก ทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงอยู่ในฐานะ ผู้ปฏิบัติงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ของตนเองตามกฎหมาย ผู้ส่งเสริม ผู้สนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นในพื้นที่รวมถึงในฐานะหน่วยรับตรวจ ซึ่งต้องถูกตรวจสอบจากองค์กรตรวจสอบ (กองยุทธศาสตร์และงบประมาณ องค์การบริหารส่วนจังหวัดเลย, 2568) นอกจากนั้น ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและความไม่โปร่งใสในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งหลายกรณียังไม่ได้รับการร้องเรียนหรือการตรวจสอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยังคงเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องเร่งแก้ไขอย่างจริงจัง ความท้าทายในปัจจุบันจึงอยู่ที่การปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ ทัศนคติ วิธีคิด และรูปแบบการทำงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ก้าวสู่การเป็นข้าราชการยุคใหม่ที่ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล ทั้งผู้บริหารและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลควรตระหนักถึงบทบาทสำคัญในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นอย่างทั่วถึง เป็นที่พึ่งพิงในยามเดือดร้อน พร้อมทั้งสร้างความผาสุกให้เกิดขึ้นในชุมชน โดยมุ่งปฏิบัติงานเพื่อเป้าหมายสำคัญ คือ การพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และส่งเสริมการกระจายอำนาจอย่างโปร่งใส ปราศจากการทุจริต เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ประเทศไทยได้ดำเนินมาในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแบบรัฐสภา อย่างไรก็ตาม สังคมไทยในปัจจุบันยังเผชิญกับความท้าทายหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งทางการเมืองที่รุนแรง วิกฤตเศรษฐกิจ ภัยคุกคามด้านความมั่นคง และภัยธรรมชาติ ในสถานการณ์เช่นนี้ ทั้งผู้นำระดับประเทศ อาทิ นายกรัฐมนตรี และผู้นำทางการเมืองท้องถิ่น ต่างมีบทบาทสำคัญในการนำพาประเทศและสังคมให้สามารถก้าวผ่านวิกฤตต่าง ๆ ไปได้อย่างมั่นคง (ฤชอุตา เทพยากุล, 2552)

ผู้นำเป็นบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้มีสิทธิอำนาจ และอิทธิพลเหนือบุคคลอื่นซึ่งสามารถสั่งการได้ โดยให้ความสำคัญกับลำดับชั้นและโครงสร้างตำแหน่งงานภายในกลุ่ม หรือตามตำแหน่งงานของบุคคล เช่น หัวหน้า ผู้จัดการ ผู้บังคับบัญชา ผู้บริหาร ซึ่งเป็นการให้คำนิยามตามมุมมองของผู้นำที่เป็นทางการ นอกจากนี้ภาวะผู้นำยังหมายถึง ศาสตร์และศิลป์ในการจูงใจคนให้กระทำตามมติร่วมระหว่างผู้นำและผู้ตาม โดยที่ผู้ตามเต็มใจและมีความสุขเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ (พิชาภพ พันธุ์แพ, 2554) ถ้าองค์กรใดที่ขาดผู้นำก็จะส่งผลกระทบต่อองค์กรนั้น บริหารไร้ทิศทางไม่มีประสิทธิภาพ ขาดการนำนโยบายไปใช้ปฏิบัติตามเป้าหมายขององค์กร ทำให้การบริหารองค์กรนั้น ๆ ไม่อาจประสบผลสำเร็จได้ และจะเห็นได้ว่าสิ่งที่ทำให้ผู้นำประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวนั้น ผู้นำ (Leader) คือ ผู้ชักพาให้คนอื่นเคลื่อนไหว หรือกระทำตาม

ในทิศทางที่ผู้นำกำหนดเป้าหมายไว้ ดังหลาย ๆ คนมีบทบาทเป็นผู้นำกันอยู่แล้ว เช่นเป็นผู้นำองค์กรต่าง ๆ หรือผู้นำของสมาคม จริยธรรมของผู้นำการเมืองจึงถือเป็นสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการเมือง เนื่องจากเป็นกลไกในการชักนำบุคลากรที่มีศักยภาพมีคุณธรรมและจริยธรรมเข้าสู่ระบบการเมืองและเป็นการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเมืองที่ดีให้มากยิ่งขึ้น (พระครูรัตนสุตากร (ปราโมทย์ ล่องแก้ว), 2564) อีกทั้งปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนในการเมืองการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย และการขาดคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่อันไม่เป็นอิสระ เป็นกลาง และเป็นธรรม ส่งผลกระทบต่อความเป็นธรรมในสังคม รวมถึงโอกาสในอนาคตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น การแก้ไขปัญหาเหล่านี้รวมถึงการใช้มาตรการทางกฎหมาย โดยกำหนดหลักการไว้ในรัฐธรรมนูญและมาตรการในพระราชบัญญัติต่าง ๆ และกฎหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการตรวจสอบของพลเมืองและองค์กรภาคประชาสังคม (ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์, 2558) นอกจากนี้ ผู้บริหารควรเป็นบุคคลที่มีภาวะผู้นำตามหลักพุทธธรรม ซึ่งพระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้มากกว่า 2,500 ปี อันเป็นสิ่งที่จริงแท้ ที่พุทธศาสนิกชนได้ยึดถือปฏิบัติต่อเนื่องมาจนทุกวันนี้คือ หลักปาปนิยธรรม ได้แก่ 1. จักขุมา 2. วิรูโร และ 3. นิสสยสัมปันโน (อง.ตึก. 20/20/163) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ซึ่งหมายถึง ผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่ประกอบไปด้วย 1. ความชำนาญในการใช้ความคิด หรือทักษะทางด้านความคิด 2. ความชำนาญการด้านเทคนิค หรือทักษะทางการปฏิบัติงาน และ 3. ความชำนาญด้านมนุษยสัมพันธ์หรือทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2549)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธบูรณาการของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหาร สมาชิกสภาท้องถิ่น และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ให้มีความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม และทักษะการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล อันจะส่งเสริมให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง อีกทั้งยังเป็นข้อมูลเชิงวิชาการสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายและแนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย
3. เพื่อนำเสนอภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธบูรณาการของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยใช้ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ในส่วนของการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้วิธีการสำรวจด้วยแบบสอบถาม ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่อยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น ประจำปี 2568 ระดับจังหวัดเลย จำนวนทั้งหมด 28,731 คน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2568)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่อยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น ประจำปี 2568 ระดับจังหวัดเลย จำนวน 395 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโรยามาเน (Yamane, 1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 จากนั้นดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกประชากรตามเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล ที่ศึกษา และกำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนประชากรในแต่ละพื้นที่ หลังจากนั้นจึงสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากรอย่างเหมาะสม

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ กลุ่มที่ 1 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา กลุ่มที่ 2 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ กลุ่มที่ 3 ข้าราชการส่วนท้องถิ่น กลุ่มที่ 4 นักการเมืองท้องถิ่น กลุ่มที่ 5 ผู้ปกครองท้องถิ่น ในการวิจัยครั้งนี้ได้คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) จำนวนทั้งสิ้น 18 รูปหรือคน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้ การคัดเลือกดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพที่ให้ความสำคัญกับการเลือกผู้ให้ข้อมูลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ตรงในประเด็นที่ทำการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่มีคุณภาพและสะท้อนข้อเท็จจริงของปรากฏการณ์ได้อย่างรอบด้าน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและครอบคลุมประเด็นที่ศึกษา ขณะเดียวกัน การวิจัยเชิงปริมาณได้เก็บรวบรวมข้อมูลผ่านแบบสอบถาม ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยด้วยเทคนิค IOC จากการคำนวณค่าและคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องพบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 แสดงถึงความเหมาะสมในระดับสูง และแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.933 ซึ่งสะท้อนถึงความน่าเชื่อถือของเครื่องมือวิจัยในระดับดีมาก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้มีความเกี่ยวข้องกับการวิจัยมีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 10 รูปหรือคน ซึ่งเป็นคนละกลุ่มกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พร้อมทั้งการบันทึกเทป

4.2 การวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) จากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่อยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น ประจำปี 2568 ระดับจังหวัดเลย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบผสมผสาน โดยในส่วนของข้อมูลเชิงคุณภาพได้มาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา เพื่อสังเคราะห์สาระสำคัญอย่างเป็นระบบ ขณะที่ข้อมูลเชิงปริมาณซึ่งได้จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ นำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมถึงใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) โดยอาศัยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่ออธิบายความสัมพันธ์และอิทธิพลของตัวแปรต่าง ๆ อย่างมีนัยสำคัญ

ผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย โดยภาพรวม

ข้อที่	ภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย	ระดับการปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.	ด้านมีความเป็นผู้นำทางการเมือง	3.93	0.74	มาก
2.	ด้านมีความสามารถ	3.80	0.62	มาก
3.	ด้านมีความรู้	3.79	0.65	มาก
4.	ด้านมีจริยธรรม	3.62	0.78	มาก
โดยภาพรวม		3.79	0.43	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านมีความเป็นผู้นำทางการเมือง ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.74) รองลงมา คือ ด้านมีความสามารถ ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.62) ด้านมีความรู้ ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.65) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านมีจริยธรรม ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.78) ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย

สมมติฐานที่ 1 แรงจูงใจทางการเมือง มีตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย ด้านผลประโยชน์ส่วนบุคคล (SUM_A) ด้านอุดมการณ์ (SUM_B) ด้านความต้องการทางจิตวิทยา (SUM_C) ด้านความไม่พอใจและความขัดแย้ง (SUM_D) ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ส่วนรวม (SUM_E) ด้านความภักดีต่อกลุ่ม (SUM_F) ผลการวิเคราะห์การทดสอบ Multicollinearity พบว่า ค่า Tolerance และ VIF อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีปัญหาภาวะพหุสหสัมพันธ์ จึงสามารถใช้แบบจำลองการถดถอยพหุคูณในการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ได้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression) สำหรับการ ทดสอบสมมติฐานที่ 1 แรงจูงใจทางการเมืองที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย

แรงจูงใจทางการเมือง	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.375	0.131		10.521	0.000
ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ส่วนรวม (SUM_E)	0.298	0.034	0.434	8.893	0.000
ด้านอุดมการณ์ (SUM_B)	0.132	0.021	0.257	6.302	0.000
ด้านความต้องการทางจิตวิทยา (SUM_C)	.133	0.028	0.204	4.790	0.000
ด้านผลประโยชน์ส่วนบุคคล (SUM_A)	-0.135	0.025	-0.271	-5.390	0.000
ด้านความภักดีต่อกลุ่ม (SUM_F)	0.123	0.028	0.217	4.460	0.000
ด้านความไม่พอใจและความขัดแย้ง (SUM_D)	0.091	0.030	0.130	3.056	0.002

Multiple R = 0.698^f R Square = 0.488 Adjusted R Square = 0.480 Std. Error = 0.31172

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า แรงจูงใจทางการเมืองส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยแรงจูงใจทางการเมืองสามารถร่วมกันทำนายภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลยได้ร้อยละ 48.8 ตามผลการวิเคราะห์ที่ปรากฏในตาราง โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้ ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ส่วนรวม (SUM_E) ด้านอุดมการณ์ (SUM_B) ด้านความต้องการทางจิตวิทยา (SUM_C) ด้านผลประโยชน์ส่วนบุคคล (SUM_A) ด้านความภักดีต่อกลุ่ม (SUM_F) ด้านความไม่พอใจและความขัดแย้ง (SUM_D) ตามลำดับ ซึ่งสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.375 + 0.298(\text{SUM_E}) + 0.132(\text{SUM_B}) + 0.133(\text{SUM_C}) + -0.135(\text{SUM_A}) + 0.123(\text{SUM_F}) + 0.091(\text{SUM_D})$$

สมการพยากรณ์รูปแบบมาตรฐาน

$$Z_y = 0.434Z_{\text{SUM_E}} + 0.257Z_{\text{SUM_B}} + 0.204Z_{\text{SUM_C}} + -0.27Z_{\text{SUM_A}} + 0.217Z_{\text{SUM_F}} + 0.130Z_{\text{SUM_D}}$$

สมมติฐานที่ 2 หลักปาปนิกรรม มีตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วย จักขุมา มีปัญญามองการณ์ไกล (Sum1) วิรุโรรจัดการธุระได้ดี (Sum2) นิสสัยสัมปันโน มีมนุษยสัมพันธ์ดี (Sum3) ผลการวิเคราะห์ จากค่า Tolerance และค่า Variance Inflation Factor (VIF) พบว่า ค่า Tolerance ของตัวแปรอิสระมีค่ามากกว่า 0.10 และค่า VIF มีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าไม่เกิดปัญหาภาวะพหุสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ สามารถนำตัวแปรเข้าสู่การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณได้ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression) สำหรับการทดสอบสมมติฐานที่ 2 หลักปาปนิกรรม

หลักปาปนิกรรม	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	2.176	0.126		17.284	0.000
นิสสัยสัมปันโน มีมนุษยสัมพันธ์ดี (SUM_R)	0.267	0.038	0.377	6.972	0.000
วิรุโรรจัดการธุระได้ดี (SUM_M)	0.151	0.036	0.225	4.162	0.000

Multiple R = 0.547^b R Square = 0.299 Adjusted R Square = 0.295 Std. Error = 0.36288

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่าหลักปาปนิกรรมส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยหลักปาปนิกรรมสามารถร่วมกันทำนายภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลยได้ร้อยละ 29.9 ตามผลการวิเคราะห์ที่ปรากฏในตาราง ส่งผลอยู่ 2 ด้าน คือ นิสสัยสัมปันโน มีมนุษยสัมพันธ์ดี รองลงมา วิรุโรรจัดการธุระได้ดี ตามลำดับ ส่วนจักขุมา มีปัญญามองการณ์ไกล ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่สามารถรวมพยากรณ์ภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลยได้ และถูกตัดออกจากสมการพยากรณ์ ซึ่งสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 2.176 + 0.267(\text{SUM_R}) + 0.151(\text{SUM_M})$$

สมการพยากรณ์รูปแบบมาตรฐาน

$$Z_y = 0.377Z_{\text{SUM_R}} + 0.255Z_{\text{SUM_M}}$$

3. ภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธบูรณาการของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย พบว่า พบว่า 1. จักขุมา มีปัญญามองการณ์ไกล ผู้บริหารที่มี จักขุมา คือมีปัญญามองการณ์ไกล ต้องเป็นผู้นำทางการเมืองที่มีวิสัยทัศน์และแนวคิดเชิงบวก สามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาองค์กรและท้องถิ่นให้สอดคล้องกับบริบทสังคมปัจจุบันและอนาคต ยึดหลักความโปร่งใส ความยุติธรรม และการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นศูนย์กลาง ควบคู่กับการบริหารงานอย่างเป็นระบบบนพื้นฐานของกฎหมาย คุณธรรม และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ผู้นำต้องมีความรู้รอบด้าน ใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เปิดใจรับฟังความคิดเห็น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และเป็นแบบอย่างที่น่าเชื่อถือ พร้อมทั้งส่งเสริมความเท่าเทียม สิทธิ โอกาส การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การสร้างอาชีพ และการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน อันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน ความมั่นคงทางการเมืองท้องถิ่น และการพัฒนาท้องถิ่น ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้นำต้องเป็นผู้มีความรู้รอบด้าน รู้ลึก รู้จริง และใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างแยบคาย พร้อมทั้งพัฒนาความเชี่ยวชาญทั้งในงานเฉพาะด้านและงานส่วนรวม 2. วิบุโร จัดการธุระได้ดี ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการเมืองโดยยึดหลักพุทธธรรมและคุณธรรมเป็นฐาน ควบคู่กับการบริหารงานบนข้อมูลเชิงประจักษ์และความต้องการที่แท้จริงของประชาชน ผู้นำต้องมีความรู้รอบด้าน มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถวางแผนและบริหารทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งมีความจริงใจ สุจริต โปร่งใส ยึดประโยชน์ส่วนรวม และดำเนินชีวิตตามหลักความพอเพียง การสื่อสารที่ชัดเจน เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตลอดจนการสร้างความร่วมมือระหว่างท้องถิ่นและการพัฒนาศักยภาพของประชาชน จะนำไปสู่ความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจ และการพัฒนาการเมืองท้องถิ่นและชุมชนอย่างเข้มแข็ง ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้นำต้องมีความรู้ความสามารถและความชำนาญในการดำเนินงาน สามารถเสนอแผนงานและแนวทางพัฒนาที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองในพื้นที่อย่างสร้างสรรค์ และ 3. นิสสยสัมปັນโน มีมนุษยสัมพันธ์ดี เน้นการเป็นผู้นำที่มีปัญญารอบด้าน ยึดคุณธรรม ความซื่อสัตย์ และธรรมาภิบาลเป็นหลักในการบริหารงาน มุ่งประโยชน์ส่วนรวมและความยั่งยืนของท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการอย่างจริงจัง ผู้นำต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สื่อสารอย่างสร้างสรรค์ รับฟังความคิดเห็น และบริหารจัดการความขัดแย้งด้วยสติและเมตตา พร้อมทั้งมีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกล เปิดรับการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรม โดยไม่ละทิ้งคุณค่าที่สั่งสมทางพุทธธรรม เพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดความสงบสุข เป็นธรรม ผลจากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้นำต้องมีทักษะการสื่อสารที่ชัดเจน เข้าใจง่าย และเหมาะสมกับบริบทของแต่ละกลุ่มประชาชน เปิดใจรับฟังความคิดเห็นอย่างจริงจัง ตอบสนองต่อข้อเสนอแนะของชุมชนอย่างรวดเร็ว ตรงประเด็น และสร้างสรรค์

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลยผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสะท้อนผ่านการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและมุ่งประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ ควบคู่กับความสามารถในการแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยอาศัยการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ผู้บริหารใช้การตัดสินใจอย่างรอบคอบ โปร่งใส และยึดหลักนิติธรรม เพื่อสร้างความชอบธรรมและความไว้วางใจจากประชาชน ทั้งยังส่งเสริมการมีส่วนร่วม การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และการจัดการความขัดแย้งด้วยเหตุผลและการประนีประนอม นอกจากนี้ ยังเชื่อมโยงนโยบายท้องถิ่นกับระดับชาติ พร้อมปรับตัวตามบริบทที่เปลี่ยนแปลง โดยยึดคุณธรรมและความรับผิดชอบเป็นรากฐานในการขับเคลื่อนการพัฒนาท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญภัค รัตนคำฟู และคณะ

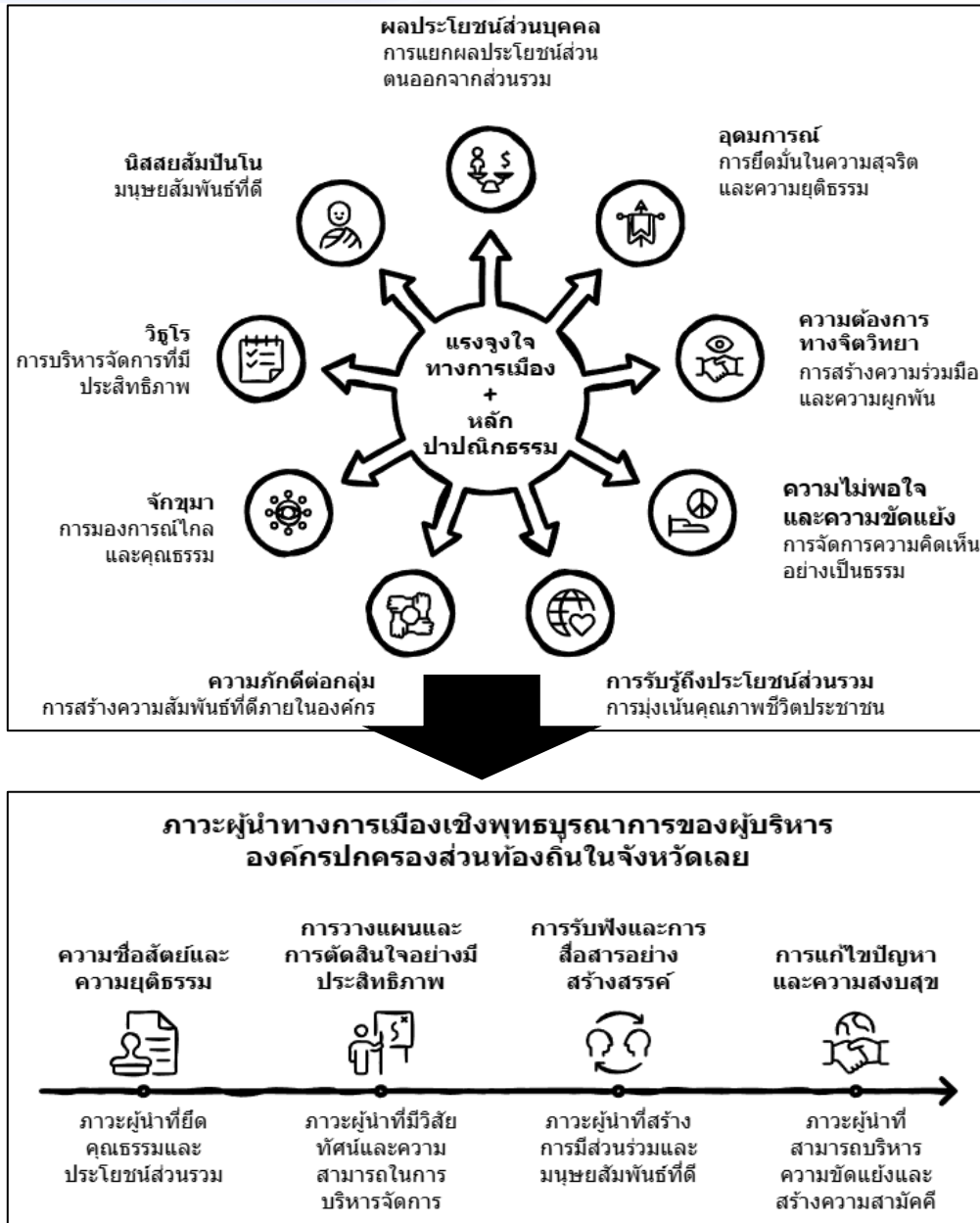
(2567) พบว่า การสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาสังคมประกอบด้วยการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง การสื่อสารอย่างต่อเนื่อง การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และความรับผิดชอบต่อสาธารณะ ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่ต้องสามารถประสานความร่วมมือและขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนร่วมกับประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหานิรุต ญาณวุฑฺโฒ (พยนต์ย์) (2566) พบว่า ภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นประกอบด้วยทักษะการใช้อิทธิพลอย่างถูกต้อง การมอบหมายงาน การมีความยืดหยุ่น การมีมนุษยสัมพันธ์ และการสร้างแรงจูงใจให้เกิดความร่วมมือจากประชาชน อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยครั้งนี้ ไม่สอดคล้องกับบางประเด็นในงานวิจัยของพระปลัดธันนา วิชชากร (พ่วงกุล) (2567) ที่พบว่า ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางส่วนยังมีข้อจำกัดด้านการติดตามประเมินผลการดำเนินงานและการบริหารทรัพยากร เนื่องจากบริบทของพื้นที่และข้อจำกัดด้านงบประมาณแตกต่างกัน โดยผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลยมีการปรับตัวและใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้น จึงทำให้ระดับภาวะผู้นำทางการเมืองอยู่ในระดับมาก

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลยมีความตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นที่ต้องยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล มุ่งประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีความรับผิดชอบต่อประชาชน และสามารถบริหารจัดการความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร บุคลากร และชุมชนได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการบริหารงานด้วยความโปร่งใส การสร้างความไว้วางใจ และการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สะท้อนถึงภาวะผู้นำทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตระหนักว่าการดำรงตำแหน่งทางการเมืองท้องถิ่นมิใช่เพียงการบริหารอำนาจ แต่เป็นบทบาทในการสร้างคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขของประชาชน จึงให้ความสำคัญกับการบริหารงานอย่างโปร่งใส ใช้ข้อมูลและเหตุผลประกอบการตัดสินใจ รวมทั้งมุ่งสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นเจ้าของร่วมกันของประชาชนในพื้นที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของไพเราะ มีภักดี (2565) พบว่า องค์ประกอบสำคัญของภาวะผู้นำ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ และการกระตุ้นให้เกิดการยอมรับเป้าหมายร่วมกัน สะท้อนว่าผู้นำที่สามารถสร้างเป้าหมายร่วมและมุ่งเน้นประโยชน์ส่วนรวมจะได้รับความเชื่อมั่นจากผู้ตามและสามารถขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุเป้าหมายได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของธนาวัฒน์ วัฒนันต์ และไพรัช พันชมภู (2567) พบว่า ประชาชนให้ความสำคัญกับคุณธรรมจริยธรรม และคุณสมบัติของผู้สมัคร โดยมีข้อเสนอแนะว่าผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นควรมีความมุ่งมั่นพัฒนาพื้นที่แก้ไขปัญหาของประชาชน และปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวมอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยบางส่วนมีความแตกต่างจากงานวิจัยของภูมิ มูลศิลป์ (2565) พบว่า มูลเหตุจูงใจทางการเมืองอาจเกี่ยวข้องกับ ความขัดแย้งหรือเป้าหมายทางการเมืองบางประการในบริบทของสถานการณ์ทางการเมือง ทั้งนี้แตกต่างจากผลการวิจัยครั้งนี้ที่มุ่งศึกษาภาวะผู้นำทางการเมืองในมิติของการบริหารท้องถิ่น ซึ่งเน้นการสร้างความร่วมมือ ความไว้วางใจ และการดำเนินงานเพื่อประโยชน์ของประชาชนมากกว่าการแข่งขันทางอำนาจ

3. ภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธบูรณาการของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย จากการศึกษพบว่า ภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธบูรณาการของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย ประกอบด้วย 1. จักขุมา ผู้นำมีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกล บริหารด้วยความโปร่งใส ยุติธรรม ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมคุณภาพชีวิตและความยั่งยืนของชุมชน 2. วิจิโร บริหารจัดการมีประสิทธิภาพ ใช้ข้อมูลและคุณธรรม วางแผนดี โปร่งใส ยึดประโยชน์ส่วนรวม และเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วม และ 3. นิสสยสัมปันโน มีมนุษยสัมพันธ์ดี สื่อสารสร้างสรรค์ รับฟัง แก้ปัญหาด้วยสติและเมตตา ส่งเสริมความร่วมมือและความสงบสุขในสังคม เนื่องจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะและการพัฒนาท้องถิ่น จำเป็นต้องมีภาวะผู้นำที่สามารถผสมผสานระหว่างความรู้ ความสามารถด้านการบริหารจัดการกับหลักคุณธรรมและจริยธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้การบริหารงานเกิดความสมดุลทั้งด้านประสิทธิภาพและคุณค่าทางสังคม หลักปาปนิคธรรมจึงเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะของผู้นำให้มีความรอบรู้ มีความสามารถในการจัดการงาน และสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างองค์กรกับประชาชน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสังฆรักษ์เอกลักษณ์ อชีโต (นกทอง) (2566) พบว่า การประยุกต์ใช้หลักทศตียปาปนิคธรรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงคราม สะท้อนให้เห็นถึงการบูรณาการคุณธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ากับการบริหารจัดการสมัยใหม่อย่างเป็นรูปธรรม กล่าวคือ ผู้นำควรมี “จักขุมา” หรือความเป็นผู้นำมีวิสัยทัศน์และความสามารถทางความคิด มุ่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบการศึกษาท้องถิ่น ควบคู่กับการสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้เติบโตอย่างยั่งยืน พร้อมมองการณ์ไกลต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต “วิจิโร” สะท้อนถึงความสามารถในการจัดการงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้นำต้องมีความเชี่ยวชาญทั้งด้านเทคนิค การวางแผน และการบริหารจัดการ ตลอดจนตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและการดำเนินงานที่คำนึงถึงความยั่งยืนในระยะยาว “นิสสยสัมปันโน” ยังเน้นย้ำถึงความสำคัญของมนุษยสัมพันธ์ ผู้นำจำเป็นต้องมีทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ สร้างความไว้วางใจและความร่วมมือกับประชาชน รวมทั้งเปิดใจรับฟังและเข้าใจความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง อันจะนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างครอบคลุม สอดคล้องกับงานวิจัยของทองดี ปาโส (2566) พบว่า ในการบริหารองค์กร ผู้บริหารพึงมีวิสัยทัศน์และปัญหาในการมองการณ์ไกล สามารถคาดการณ์แนวโน้มและกำหนดทิศทางขององค์กรได้อย่างเหมาะสม ควบคู่กับความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการงานต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพและเชี่ยวชาญในบทบาทหน้าที่ของตน อีกทั้งยังต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รู้จักสร้างความร่วมมือและพึ่งพาอาศัยผู้อื่นได้อย่างเกื้อกูลกัน ภาวะผู้นำที่ยึดหลักปาปนิคธรรมดังกล่าวจึงเป็นรากฐานสำคัญของการบริหารองค์กรในยุคชีวิตวิถีใหม่ ที่มุ่งเน้นทั้งความสามารถเชิงวิชาการและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างสมดุล อันจะช่วยส่งเสริมให้องค์กรดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้รับความเชื่อมั่นจากบุคลากรและสังคม และนำไปสู่การพัฒนาชุมชนและสังคม

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธบูรณาการของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

ที่มา: ผู้วิจัย

จากภาพที่ 1 พบว่า องค์ความรู้ที่จากการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างแผนภาพที่แสดงองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ซึ่งสามารถขยายความเพิ่มเติมได้ดังนี้

แรงจูงใจทางการเมือง

1. ด้านผลประโยชน์ส่วนบุคคล ผู้บริหารควรแยกผลประโยชน์ส่วนตนออกจากประโยชน์ส่วนรวม ยึดความโปร่งใส ซื่อสัตย์ และไม่เอื้อพวกพ้อง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความชอบธรรมในการบริหารงาน

2. ด้านอุดมการณ์ ผู้บริหารต้องยึดอุดมการณ์ที่เน้นความสุจริต ยุติธรรม และประโยชน์ของประชาชน พร้อมมีความรับผิดชอบต่อคำพูดและเปิดรับความคิดเห็นจากทุกฝ่าย

3. ด้านความต้องการทางจิตวิทยา ผู้บริหารควรสร้างความร่วมมือด้วยความจริงใจ ให้เกียรติบุคลากรและประชาชน สื่อสารอย่างเข้าใจ และสร้างความผูกพันทางจิตใจเพื่อให้เกิดการสนับสนุนอย่างยั่งยืน
 4. ด้านความไม่พอใจและความขัดแย้ง ผู้บริหารต้องรับฟังความคิดเห็นอย่างเป็นธรรม ใช้กฎหมายและความโปร่งใสในการแก้ปัญหา พร้อมเปิดพื้นที่การมีส่วนร่วมเพื่อลดความขัดแย้งและสร้างความสมานฉันท์
 5. ด้านการรับรู้ถึงประโยชน์ส่วนรวม ผู้บริหารควรมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน ใช้ข้อมูลและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ บริหารงานอย่างโปร่งใส และยึดผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ
 6. ด้านความภักดีต่อกลุ่ม ผู้บริหารควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดี มีความจริงใจ รักษาสัจจะ และดูแลทีมงานอย่างเป็นธรรม เพื่อให้เกิดความศรัทธาและความร่วมมือภายในองค์กรและชุมชน
- หลักปาปนิกรรม

1. จักขมา มีปัญญามองการณ์ไกล ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ มองอนาคตได้ดี บริหารงานด้วยคุณธรรม โปร่งใส และส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน
2. วิรูปุญ จิตการุญะได้ดี ผู้บริหารต้องมีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการ วางแผนงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซื่อสัตย์ และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม
3. นิสสยสัมปันโน มีมนุษยสัมพันธ์ดี ผู้บริหารควรมีมมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รับฟังความคิดเห็น สื่อสารสร้างสรรค์ และบริหารความขัดแย้งด้วยเมตตาและธรรมาภิบาล

ภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธบูรณาการของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย

1. ภาวะผู้นำที่ยึดคุณธรรมและประโยชน์ส่วนรวม ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องแยกผลประโยชน์ส่วนตนออกจากผลประโยชน์สาธารณะ ยึดความซื่อสัตย์ โปร่งใส และความยุติธรรมในการบริหารงาน พร้อมมีอุดมการณ์ที่มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและสร้างความเชื่อมั่นแก่สังคม
2. ภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และความสามารถในการบริหารจัดการ ผู้บริหารต้องมีปัญญามองการณ์ไกล มีความรู้และความสามารถในการวางแผน บริหารทรัพยากร และตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน
3. ภาวะผู้นำที่สร้างการมีส่วนร่วมและมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน รับฟังความคิดเห็น สื่อสารอย่างสร้างสรรค์ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีด้วยความจริงใจและการให้เกียรติซึ่งกันและกัน
4. ภาวะผู้นำที่สามารถบริหารความขัดแย้งและสร้างความสามัคคี ผู้บริหารต้องใช้หลักธรรมาภิบาล กฎหมาย และเมตตาในการแก้ไขปัญหาและลดความขัดแย้ง พร้อมทั้งรักษาความสัมพันธ์อันดี ความศรัทธา และความร่วมมือภายในองค์กรและชุมชน เพื่อให้เกิดความสงบสุขและความสมานฉันท์ในสังคม

สรุปและข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานที่กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมและบูรณาการหลักภาวะผู้นำเชิงพุทธ โดยยึดคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลเป็นกรอบนโยบายในการพัฒนาผู้บริหารท้องถิ่น
2. ควรกำหนดนโยบายการพัฒนาผู้นำท้องถิ่นที่เน้นวิสัยทัศน์ระยะยาว ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นและความยั่งยืนของเมืองท้องถิ่น
3. ภาครัฐควรสนับสนุนกลไกเชิงนโยบายที่เอื้อต่อการกระจายอำนาจ การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ และการบริหารจัดการภายใต้หลักพอเพียง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างเป็นธรรม

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรนำหลักจรรยาบรรณ วิธวิธี และนิสสัยสัมปโน ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ประสิทธิภาพ และมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
2. ควรพัฒนากระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ประชาชนและภาคีเครือข่ายมีบทบาทในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ เพื่อสร้างความเป็นเจ้าของร่วมและลดความขัดแย้ง
3. ผู้บริหารควรสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ โปร่งใส และตั้งอยู่บนพื้นฐานของเมตตาและปัญญา รวมทั้งเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรม เพื่อเสริมสร้างศรัทธาและความไว้วางใจจากประชาชนในระยะยาว

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำทางการเมืองเชิงพุทธบูรณาการในบริบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดหรือภูมิภาคอื่น เพื่อเปรียบเทียบและขยายองค์ความรู้
2. ควรศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมกับการบริหารการเมืองท้องถิ่นในเชิงปฏิบัติ
3. ควรนำระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสม หรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมาใช้ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่สะท้อนมิติการเปลี่ยนแปลงเชิงพฤติกรรมและผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2568). โครงสร้างข้อมูลสถิติจำนวนประชากรไทยที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน แยกรายอายุรายเดือน จังหวัดเลย. สืบค้นเมื่อ 17 มีนาคม 2568 จาก <https://shorturl.asia/6UYLV>.
- กองยุทธศาสตร์และงบประมาณ องค์การบริหารส่วนจังหวัดเลย. (2568). ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดเลย (พ.ศ. 2566 - 2570) แกไขครั้งที่ 1/2566 องค์การบริหารส่วนจังหวัดเลย. สืบค้นเมื่อ 14 กันยายน 2568 จาก <https://shorturl.asia/vEQ3u>.
- ทองดี ปาโส. (2566). ภาวะผู้นำตามหลักปาปนิกรรมของการบริหารองค์กรในยุคชีวิตวิถีใหม่. วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์, 6(5), 145-157.
- ธนาวัฒน์ วัฒนันต์ และไพรัช พื้นชมภู. (2567). แรงจูงใจของประชาชนในการเลือกตั้งนักรการเมืองท้องถิ่น องค์การบริหาร ส่วนตำบลดงลาน อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารเสถียรวิทย์ปริทัศน์, 4(3), 264-273.
- ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. (2558). ปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนในการเมืองการปกครองท้องถิ่นไทย. วารสารมนุษยศาสตร์, 21(2), 1-16.
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร. (2545). การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ: ธนสร เจริญเมือง.
- พระครูรัตนสุตากร (ปราโมทย์ ล่องแก้ว). (2564). การประยุกต์หลักพุทธจริยธรรมเพื่อพัฒนามาตรฐานจริยธรรมของผู้นำทางการเมือง. วารสารชัยภูมิปริทรรศน์, 4(3), 20-30.
- พระครูสังฆรักษ์เอกลักษณ์ อชิโต (นกทอง). (2566). การประยุกต์ใช้หลักทศพิธปาปนิกรรมเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักรการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงคราม (ดุขกัณิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต). (2549). พุทธวิธีการบริหาร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระปลัดธันวาท วิชชากร (พ่วงกุล). (2567). พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครราชสีมา (ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหานิรุฒ ญาณวุฑฺฒ (พยนต์ย์ม). (2566). พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม (ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิชามพ พันธุ์แพ. (2554). ผู้นำกับการจัดการการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.
- เพ็ญภักดิ์ รัตนคำฟู และคณะ. (2567). พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคประชาสังคมในจังหวัดลำปาง (ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ไพเราะ มีภักดี. (2565). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 11(2), 69-81.
- ภูมิ มูลศิลป์. (2565). การกระทำที่มีมูลเหตุจูงใจทางการเมือง. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 11(1), 89-100.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ฤชดา เทพยากุล. (2552). คุณลักษณะนายกรัฐมนตรีนายกรัฐมนตรีที่พึงประสงค์ในทัศนะของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาจังหวัดสงขลา (รายงานผลการวิจัย). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.